

Vereniging van Leraren in Levende Talen

Joseph Haydnlaan 2a • 3533 AE Utrecht

Postbus 9023 • 3506 GA Utrecht

T 030 205 99 78

E bureau@levendetalen.nl

www.levendetalen.nl

De minister voor Basis- en Voortgezet
Onderwijs en Media
T.a.v. de heer drs. A. Slob,
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Onderwerp: *adviezen curriculum talen bovenbouw van het vo*

Utrecht, 23 juli 2019

Hooggeachte heer Slob,

Uw ministerie heeft aan Levende Talen een subsidie verstrekt voor een notitie waarin de secties Nederlands en Engels/mvt, tegen de achtergrond van de producten die Curriculum.nu tot nu toe heeft opgeleverd, inzoomen op twee vragen:

- Wat is de rol van de betreffende vakken in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs?
- Welke inhoudelijke punten moeten bij het uitwerken van de bouwstenen voor de bovenbouw voortgezet onderwijs aandacht krijgen?

Op beide vragen gaan wij in bijgaande notities (één voor Nederlands en één voor Engels/mvt) in. Hoewel de accenten en uitwerkingen in beide notities verschillen, komen de aanbevelingen grotendeels overeen. Een aantal hiervan lichten wij hieronder toe. Ze betreffen:

1. de noodzaak om duidelijke ijkpunten te hebben;
2. de noodzaak om de examens te herzien;
3. de noodzaak om samenhang binnen en tussen leerdomeinen te creëren;
4. de noodzaak om te werken aan de professionalisering van docenten.

1. Noodzaak van ijkpunten

'Het ontbreekt het Nederlandse onderwijs aan ijkpunten.' Dat stelde inspecteur-generaal Monique Vogelzang naar aanleiding van het op 10 april jl. verschenen rapport *De Staat van het Onderwijs 2019*. 'Een duidelijk fundament van gezamenlijke doelen en een collectieve ambitie. Waar de ijkpunten helder zijn, is het ook gemakkelijker de druk te weerstaan van wisselende wensen en andere verlangens die dagelijks op leraren, schoolleiders en bestuurders afkomen.' De Vereniging van Leraren in Levende Talen onderkent het probleem van het ontbreken van een raamwerk van niveauomschrijvingen voor moderne vreemde talen al jaren. Om in het gebrek aan een duidelijk fundament van gezamenlijke doelen en ijkpunten te voorzien, pleiten ondergetekenden ervoor – nu het proces dat met Curriculum.nu in gang is gezet daartoe kansen biedt – in navolging van de referentieniveaus Taal ook een referentiekader moderne vreemde talen in te voeren – het Gemeenschappelijk Europees referentiekader voor moderne vreemde talen (ERK) – en daaraan formeel de examenprogramma's van vmbo, havo en vwo te koppelen. Zowel voor die talen die naast een centraal examen ook een schoolexamen kennen als voor de talen die alleen in het schoolexamen getoetst worden. Voor Nederlands vormt de huidige ontwikkeling voor ons aanleiding u te verzoeken de nodige stappen mogelijk te

maken om tot aanpassing van het wettelijk vastgestelde Referentiekader Taal/Nederlands te komen. De noodzaak van aanpassing van het Referentiekader Taal/Nederlands en verankering van het ERK wordt in bijgaande notities voor respectievelijk Nederlands en Engels/MVT toegelicht.

2. Noodzaak herziening examens

Tegelijkertijd vragen wij u te bevorderen dat – zowel voor Nederlands als de vreemde talen - een evenwichtiger verdeling van vaardigheden over het centraal examen en het schoolexamen tot stand komt en een sectorspecifieke weging van vaardigheden die recht doet aan de relevantie van elk van die vaardigheden in de betreffende sector van het onderwijs. Verder verzoeken wij om richtlijnen voor het samenstellen van toetsen en het beoordelen van prestaties te laten ontwikkelen. Door het ontbreken van dergelijke richtlijnen zijn de prestaties op de door scholen samengestelde en afgenomen examens nu in essentie onvergelijkbaar.

3. Noodzaak samenhang binnen en tussen leerdomeinen

In het licht van het streven van Curriculum.nu de overladenheid van het onderwijsaanbod terug te dringen, door scholen in de gelegenheid te stellen keuzes te maken om samenhang te organiseren, is met name in de notitie van Nederlands geprobeerd te benoemen waar Nederlands en de vreemde talen (in beginsel meer) inhoudelijk op elkaar afgestemd zouden kunnen worden. We zijn ons er daarbij van bewust dat de positie van Engels als een van de drie kernvakken een andere is dan die van de overige moderne vreemde talen. Of en zo ja, in hoeverre samenhang van Nederlands met Engels enerzijds en Nederlands en de andere moderne vreemde talen anderzijds in de praktijk van het onderwijs gestalte kan krijgen, zal bij de uitwerking van de bovenbouw aandacht moeten krijgen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het oefenen in academisch schrijven in het vwo, het ontwikkelen en hanteren van formats voor toetsing en het beoordelen van prestaties of de aanpak van de interculturele competentie, waaronder literatuuronderwijs.

4. Noodzaak professionalisering van docenten

Curriculumontwikkeling kan consequenties hebben voor het handelen van leraren in de klas. Dit moet niet onderschat worden. Los van de vraag of de huidige ontwikkelingen gevolgen zullen hebben voor hun handelen, lijkt het ons van groot belang dat docenten alle gelegenheid krijgen zich te (blijven) professionaliseren. Er zou naar onze mening een instantie moeten komen die deze professionalisering faciliteert en erop toeziet dat leraren talen aan de vereiste competenties voldoen en die actueel houden. Levende Talen heeft al de nodige ervaring opgedaan met het opzetten van een beroepsregister en zou dit graag opnieuw oppakken, al dan niet in samenwerking met andere vakverenigingen die, net als Levende Talen, onderdeel uitmaken van de Federatie voor Onderwijsvakverenigingen in het VO (FvOV).

Ten slotte

Eventuele stagnatie in het proces dat met Curriculum.nu in gang is gezet, mag ons inziens niet leiden tot uitstel van aanpassing van de examens zoals verbijzonderd in bijgaande notities. Die aanpassing dient bij voorrang plaats te hebben.

Graag worden wij in de gelegenheid gesteld een en ander in een onderhoud met u nader toe te lichten.

Hoogachtend,

drs. Judith Richters

Voorzitter Levende Talen

Treasurer-General FIPLV (Fédération Internationale des Professeurs de Langues Vivantes)